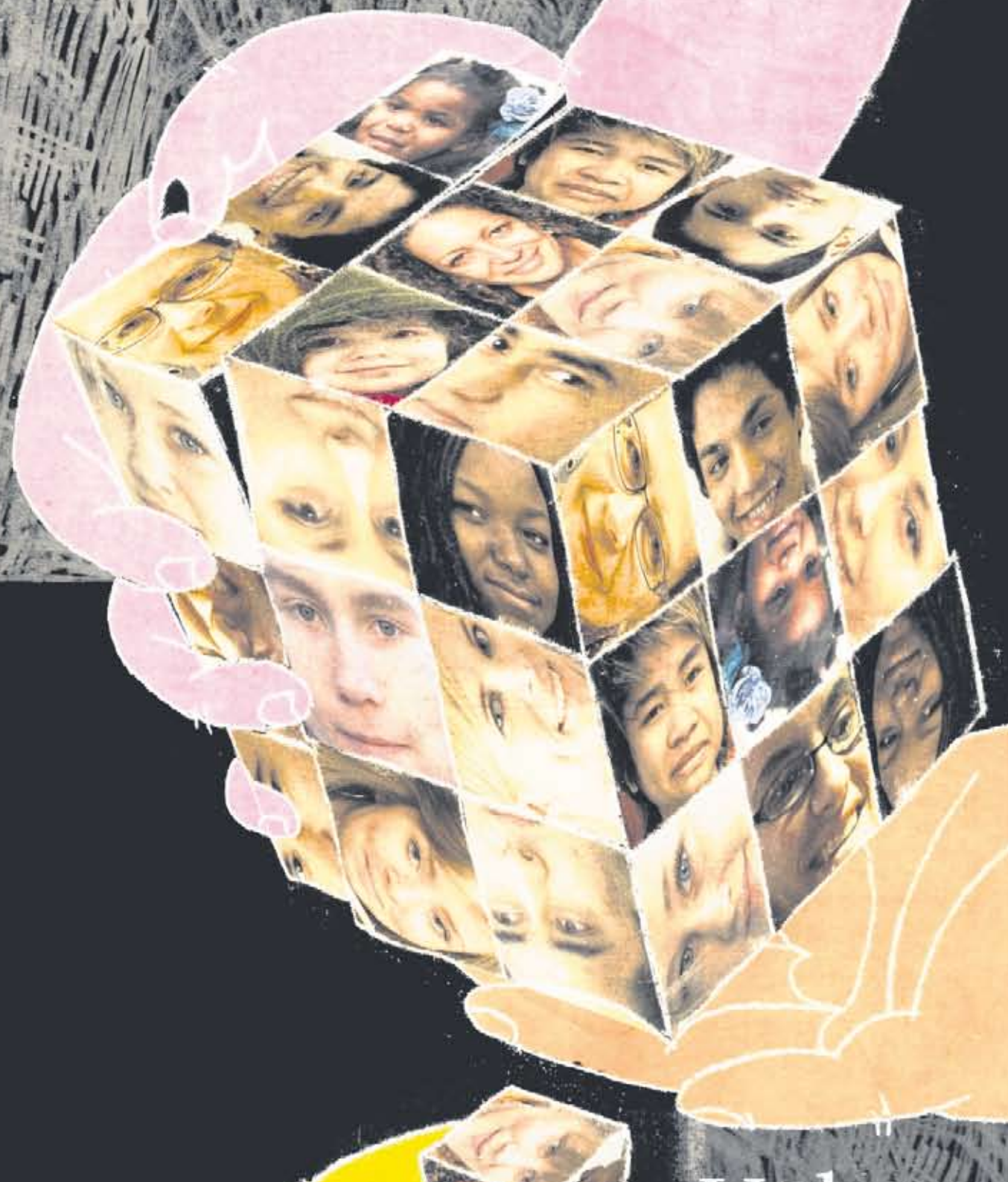

Turun yliopiston ylioppilaskunnan kehitysyhteistyöliite

2009

KEHY

liite

kulttuuripoimintoja

Sanna Läylönen & Pirita Männikkö

KAIKEN MAAILMAN SARJAKUVIA - PM

Kräsh! Boom! Bäng! Kehitysyhteistyössä sarjakuva on vakavasti otettava viestintätapa.

Maailman sarjakuvat ry on järjestänyt työpajoja jo yli kymmenen vuotta Afrikassa, Aasiassa ja Lähi-idässä. "Nyt toiminta painottuu Intiaan, missä se on menestynyt parhaiten." kertoo yhdistyksen puheenjohtaja Leif Packalén.

Ruohonjuurisarjakuvaa viedään kehitysmaiden syrjäseuduille. Pienessä yhteisöissä sarjakuva on ennen kaikkea edullinen tapa tiedottaa paikallisista asioista. "Kuuluville pääsevät myös sellaiset tahot, jotka eivät maan virallisessa mediassa näy."

Packalénin mielestä lukutaidottomuus ei ole ongelma. "Jos ei osata lukea, paikalle haetaan joku lukutaitoinen. Parhaimmillaan sarjakuvat herättävät keskustelua ja edistävät vähemmistökielien asemaa."

Projekteista on nähtävillä videopätkiä YouTubessa.

Videot löytyvät osoitteesta: <http://www.youtube.com/user/leifpackalen>

KERTOMUKSIA UUSSUOMALAISUUDESTA - SL

Euroopan kulttuurienvälisen vuoropuhelun teemavuoden 2008 kansallinen toimikunta ja Kustannusosakeyhtiö Teos järjestivät Mikä ihmeen uussuomalainen? -novellikilpailun. Kilpailu suunnattiin kirjoittajille, jotka elävät monen kulttuurin vaikutuspiirissä ja eivät ole aikaisemmin julkaisseet kaunokirjallista teosta.

Tammikuussa 2009 julkaistu Mikä ihmeen uussuomalainen? -teos sisältää egyptiläisen Maryam Hamadon voittoneuvon lisäksi 12 muuta novellia. Novellit käsittelevät niin Suomeen tuloa, koti-ikävää, suomalaisten tapoja kuin hämmennystä monen kulttuurin vaikutuspiirissä elämisestä. Värikäs antologia saa lukijan pohtimaan suhdettaan monikulttuurisuuteen.

SATEENKAAREHTAVILLE NUORILLE -SL

HLBTI-nuori tarkoittaa nuorta henkilöä, joka on homo, lesbo, bi, transihminen tai intersukupuolinen.

"HLBTI-vähemmistöihin kuuluville nuorille Setan jäsenjärjestöt tarjoavat nuortenryhmiä, joissa nuoret voivat turvallisesti tavata vertaisiaan ja löytää uusia kavereita", kertoo Anders Huldén, Setan valtakunnallinen nuorisokoordinaattori.

Suurin osa ryhmistä toimii avoimien periaatteella. Kuitenkin myös "suljettuja" vertaistukiryhmiä on. Ryhmien toiminta on enimmäkseen vapaata yhdessäoloa. Välillä on ohjattuakin toimintaa kuten leffailtoja ja keskustelua valituista aiheista.

"Ryhmään voi tulla kuka vain. Kenenkään ei tarvitse määritellä, kuka on, mitä on ja miksi."

Kouluihin, nuorisotiloihin ja leireille voi tilata Setan vierailun, jonka aikana käydään läpi seksuaaliseen suuntautumisen, sukupuolen ja perhemuotojen moninaisuutta.

"Saamme mielestäni todella hyvää palautetta nuorille suunnatuista kouluvierailuista. Tarjoamme asiallista tietoa HLBTI-asioista ja haastamme ennakkoletuksia", Huldén tiivistää.

VÄHEMMISTÖKULTTUURIT JA NUORET Kehitysyhteistyöliite 2009

Turun yliopiston ylioppilaskunnan julkaisema tiedotuslehti. Liitteen toteuttamiseen on saatu ulkoasiainministeriön kansalaisjärjestöille myöntämää tiedotustukea. Julkaisussa esitetyt näkemykset eivät välttämättä vastaa ulkoasiainministeriön virallista kantaa.

Päätoimittaja
Inka Reijonen

Toimittajat
Aino Anttila
Annukka Vähäsöyrinki
Annika Martikainen
Elina Harju
Hanna Hukkanen
Laura Myllymäki
Salla Matilainen
Sanna Läylönen
Pirita Männikkö

Kuvitus
Elli Vuorinen

Valokuvat
Pekka Lintusaari

Taitto
Antti Honkasalo

Kiitokset kaikille.

DANCEABILITY – TANSZIA KAIKILLE - PM

Onko olemassa kaikille sopivaa tanssia? Ympäri maailmaa levinnyttä DanceAbilityä markkinoidaan sellaisena. Nyt metodi on virallisesti myös Suomessa.

Amerikkalaisen Alito Alessin 1987 kehittämä tekniikka perustuu improvisaatioon ja osallistujien väliseen kommunikaatioon. Viime marraskuussa perustettiin vihdoin DanceAbility Finland. "Kiinnostuksen esteettöntä tanssia kohtaan on viime vuosina selvästi kasvanut", toteaa yhdistyksen puheenjohtaja Gunilla Sjövall.

Ensitöikseen yhdistys järjestää Helsingissä opettajakoulutuksen, josta valmistuvat saavat opettaa metodia. Maksullinen koulutus on kaikille avoin – tosin kokemus jonkinlaisesta liikkeilmaisesta on eduksi.

Sen sijaan vaikeakaan ruumiillinen rajoite ei ole este. "Itse olen CP-vammaisen, käytän liikkumiseen sähköpyörätuolia ja minulla on vaikea puhevamma", kertoo Sjövall.

DanceAbility-opettajakoulutuksen hakuaika päättyy 30.4.2009 Vastavalmistuneet opettajat esiintyvät Helsingin keskustassa 24.7.2009 www.danceabilityfinland.com

ERILAISIA ELÄMÄNTARINOITA VALTUUTETUILE LUETTAVAKSI - PM

Joskus tuntuu, että poliitikot ovat etäännyneet tavallisista ihmisistä. Nyt kaupunginvaltuutetut eivät voi vedota ainakaan tiedonpuutteeseen.

Turkulaisessa julkaisussa "Elämän palasia - Ihmisten kokemuksia matkalla kohti tasa-arvoisempaa Suomea" erilaisten vähemmistöjen edustajat kertovat tarinansa.

Viime vuoden lopulla julkaistu teos on nyt jaettu Turun valtuutetuille. "Toivomme, että näin he saavat todelliseen kosketukseen niihin ihmisiin, joiden elämästä he ovat päättämässä", toteaa Kynnksen toimikunnan kulttuurikoordinaattori Pia Bartsch.

Julkaistu teos on osa EU-rahoitteista YES Yhdenvertaisuushanketta. Kirjaa ei löydy kaupista, mutta siitä ollaan painamassa toinen versio laajempaan myyntiin.

Elämän palasia -kirjaa voi tiedustella Kynnys ry:stä: pia.bartsch@kynnys.fi tai [02\) 251 9521](tel:+35892519521)

OURVISION – VÄHÄN KUIN EUROVIISUT - SL

Kansainvälinen kulttuurikeskus Caisa järjestää Ourvision-laulukilpailun Suomen ulkopuolelta kotoisin oleville sekä niille, joiden toinen tai molemmat vanhemmista ovat kotoisin muualta kuin Suomesta.

Vuonna 2008 toista kertaa järjestetyn kilpailun voiton vei upeääninen Iolanta Sava, 18. Hän on kotoisin Moldovasta ja asunut Suomessa 3,5 vuotta. Sava käy Turun kansainvälistä koulua.

"Isoäidin mies ehdotti minulle Ourvision-laulukilpailua, sillä hän etsii minulle koko ajan sopivia laulukilpailuja, koska pidän laulamista. Laulan sekä karaokessa että kotona. Karaokessa ensiksi lämmitellen ääntä laulamalla helpompia lauluja, minkä jälkeen siirryn vaikeampiin kappaleisiin", Sava taustoittaa.

Sava oli kilpailun osallistuneista nuorin. Kilpailun aikana häntä jännitti paljon, koska hänellä ei ollut aiempaa esiintymiskokemusta.

"Helsingissä järjestetyssä finaalissa minua oli tukemassa joukko sukulaisiani ja ystäviäni. Oli jännittävä hetki, kun finaalissa minut julistettiin voittajaksi", hän kuvailee finaalia.

Savan mielestä Ourvision on monin tavoin hieno tapahtuma.

"Suomessa asuvien ulkomaalaisten on helpompi osallistua kansainvälisiin kilpailuihin esimerkiksi kielen takia. Eri kulttuureista tulevien kilpailijoiden kanssa oli mielenkiintoista puhua erilaisista taustoista ja kulttuureista. Ourvision myös tuo eri kulttuureja lähemmäksi suomalaisia."

Pekka Lintusaari

Iolanta Sava
Ourvision laulukilpailuvoittaja

Meistä Monina

Identiteetti muotoutuu yhteisöllisyyden kokemusten ja erontekeiden kautta. Jatkuvasti määrittävä minuus etsii tarttumapintaa meistä ja muista. Suomalainen mielenmaisema on hionut jälleen itseymmärrystään kuluneen kevään aikana. Monikulttuurisuutta ja tasa-arvoisuutta käsittelevät selvitykset sekä uusi maahanmuuttolaki ovat aiheuttaneet keskustelua. Julkisen puheen toisinainen kiivaus ja epäolennaisuudet ovat osoittaneet keskustelun merkityksen. Sinuja tuon toisen kanssa ei vielä olla.

Sivussa, syrjässä, ruodussa ja rivissä. Vähemmistöjen tai sellaisiksi itsensä tuntevien äänet ovat valtamediassa melko ohuita. Puhumattomuus on myös teko. Hienovarainen hiljaisuus on voimakas tapa marginalisoida joitain ryhmiä ulkopuolisiksi.

Vieressä oleva vieraus pelottaa. Paikallinen toinen jää usein huomiotta. Tasavertaisuuden riemu kanavoituu kaukaisen mystifioinnin kautta. Turvaväli on pidettävä. Pettymys on suuri, kun jokaisessa päivässä kohdattu toinen ei täytäkään aidon vierauden tunnusmerkkejä.

Mikä on vähemmistö?

Liitettä rakentaessamme olimme isojen kysymysten äärellä.

"Olemmeko me nyt nimeämässä vähemmistöjä?" mietittiin yhdessä.

Toisen nimeäminen on aktiivinen teko.

Itsemme ja oman työomme kyseenalaistaminen oli meilläkin edessä.

Tiedonpuute ruokkii erontekemisen kulttuuria. Toimituksessakaan ei aina oltu vahvoilla.

"Mitä me tiedämme saamelaiskulttuurista?" kysyimme.

Liitettä tehtiin aitojen ihanteiden innoittamina. Yritimme rikkoa hienovaraista hiljaisuutta ja antaa kuulumattomille kaiuille palstatilaa, ehkä jopa kasvat. Toisinaan kaiut soivat kulttuurien kohtaamisesta syntyneinä fuusiorytmeinä, kuten Turun Normaalikoulun musiikkiprojekteja esittelevässä jutussa. Ideaalinamme oli vapaa sana, kehylite yhteisenä tilana. Meille selvisi, että vähemmistönä eläminen voi olla myös elämäntapa ja valinta, kuten yhteisötyössä elävän Inkeri Aulan haastattelusta käy ilmi.

"Ei kaikista tarvitse pitää", muistuttaa Umayya Abu-Hanna haastattelussaan.

Vähemmistöryhmien erityisyyttä on vaalinnan arvoista. Tasaveroinen elinympäristö ja yhtäläiset mahdollisuudet osallisuuteen ovat kuitenkin kaikkien oikeus.

Nuoret vähemmistökulttuurien edustajat tuntuivat karkaavan nimityksiltä. Haastateltavamme osuivat ehkä oikeaan. Tuleeko vähemmistöidentiteettimme määrittää meitä?

Vähemmistöjen tai heidän edustajikseen itsensä tuntevien määrä ylittää kepeästi 12-sivuisen liitteen palstatilan. Sovinnainen tasapuolisuus ei hyvistä yrityksistä huolimatta liitteessämme varmastikaan täysin toteudu. Keskustelu ei kuitenkaan pääty tähän. Tämän kevään Kehylite teemanaan vähemmistökulttuurit ja nuoret on yksi puheenvuoro. Tarvitsemme aitoa tahtoa puhua oikeista asioista. Enemmän meteliä, kiitos.

saamelaiskulttuuria

6

nuoret toimijoina

8

mediataitoja

9

nuorten ryhmäkoti

10

gallup ja puheenvuoro

11

kalenterit ja matkapäiväkirjat

12

TYYN TUKEMAT KEHITYSYHTEISTYÖKOHTTEET LUKUVUOSINA 2008-2009 JA 2009-2010:

HANKEKUULUMISIA

Elina Harju

Vammaisten opiskelijoiden voimaannuttamista Afrikassa

TYY tukee Kynnys ry:n työtä Etiopiassa, Addis Abeban Yliopistossa. Kynnys ry:n hanke tähtää vammaisuutta koskevan tietoisuuden lisäämiseen sekä

vammaisia opiskelijoita ja heidän opiskeluaan tukeviin toimiin yhteistyössä paikallisten järjestöjen kanssa.

Addis Abeban yliopiston vammaisilla opiskelijoilla on edessään sekä fyysisiä että psyykkisiä esteitä; esteettömän ympäristön, vammaismateriaalien sekä asenteiden parantamiseksi on vielä tekemistä.

Hankkeen tukemilla konkreettisilla hankinnoilla on pystytty helpottamaan vammaisten opiskelijoiden arkea tuntuvasti. Useiden yliopiston opiskelijoiden mukaan myös vammaisten opiskelijoiden kohtelussa on tapahtunut parannuksia.

Hankkeen tulevaisuudelle luo haasteita Etiopian uusi kiristetty lainsäädäntö. Vuosi 2009 tulee siitä huolimatta olemaan aktiivinen toimintavuosi. Kynnys ry käy jälleen pariin otteeseen Etiopiassa vuoden 2009 aikana seuraamassa hankkeen etenemistä sekä luomassa entistä vankempaa kumppanuutta Suomen ja etelän toimijoiden välille.

Kuva: Charlotta Boucht

Alkuperäiskansan ihmisoikeuksien ja kulttuurin tukeminen Meksikossa

TYY tukee omalla hankkeellaan Meksikon wixarika-yhteisöjen kulttuuria ja kieltä kunnioittavaa peruskoulutusta sekä pyrkii ihmisoikeuksien ja

elinolojen parantamiseen. Hanketta toteutetaan yhteistyössä meksikolaisen Ajagi-järjestön kanssa wixarikojojen omien toiveiden ja tarpeiden mukaan.

Parhaillaan kehitysyhteistyövaliokunnassa viimeistellään vuoden 2008 hankeraporttia sekä valmistellaan ensi vuonna alkavaa uutta kolmivuotista hanketta. Vuosien 2010-2012 hanke keskittyy kestävän metsäntuotteen tukemiseen. Maaliskuun lopulla 2009 toteutettiin Ulkoministeriön tuella hankevalmistelumatka Meksikoon.

Syyskuussa TYY saa vieraakseen wixarika-bändin. Kolmen nuoren miehen muodostama Renacer de la Sierra -yhtye yhdistele perinteistä wixarika-musiikkia sekä uudempiä meksikolaista musiikkia. Yhtyeen Suomeen tuloa valmistelemaan ollaan kokoamassa työryhmää, johon kaikki innokkaat ovat erittäin tervetulleita mukaan.

Kuva: Saara Pellander

Sademetsän suojelua Kaakkois-Aasiassa

TYY tukee WWF:n työtä Borneolla, Indonesiassa. WWF Suomi käynnisti vuoden 2008 alussa oman hankkeen osana laajaa kansainvälistä Borneon sydän -ohjelmaa. Borneon sydän -hankkeen tavoitteena on vastuullisen metsätalouden ja metsiensuojelun avulla turvata niin saaren luonnon huikeaa monimuotoisuutta kuin paikallisten alkuperäiskansojen elämäntavan ja kulttuurien säilymistä. Tavoitteena on mm. suojella alue, joka vastaa yli puolta Suomen pinta-alasta.

Viime vuonna on hankkeen tiimoilla tapahtunut paljon. Viime aikoina hankkeessa pääosassa ovat olleet paikallisyhteisöjen tapaaminen ja kouluttaminen sekä paikallishallintojen lobbauksia kaivosyhtiöiden uhan lieventämiseksi. Paikalliset yhteisöt ovat lähteneet innolla mukaan toteuttamaan projektia.

WWF Suomi vieraili Borneolla viimeksi tammikuussa, jolloin hankestrategiaan tehtiin tarvittavia hienosäätöjä, suunniteltiin tulevaisuutta sekä saatiin ihastella jo aikaan saatuja hienoja tuloksia.

Kuva: Jutta Kuure / WWF

SUOMALAINEN : SUOMALAISEMPI : TASA-ARVOINEN

Hanna Hukkanen

”Minua ei saa teititellä. Se tuntuu, kuin minua olisi monta, koska äidinkielessäni ei ole teitittelymuotoa”, sanoo Suomen ”virallinen maahanmuuttaja” Umayya Abu-Hanna. Tai siirtolainen, kuten hän toivoo maahanmuuttajia kutsuttavan.

Umayya Abu-Hanna on Israelissa syntynyt palestiinalainen. Hän on asunut Suomessa jo kohta 28 vuotta ja on siis ”suomalaisempi”, kuin moni tämän liitteen lukijoista. Sitä paitsi Umayyan teettämän geeniperimätestin mukaan hänen geeneissään on yhteistä sekä karjalaisten että saamelaiden kanssa. Nils-Aslak Valkeapää toivottikin hänet tervetulleeksi joukkoon. Umayya on Valtion taidemuseon monikulttuurisuusasiantuntija, toimittaja ja kirjailija. Pohjimmiltaan hän on kuitenkin ihminen, joka kokee olevansa tasa-arvoinen kaikkien kanssa.

”Vaikka synnyinmaataan aina kaipaakin, niin siellä vierailu ei ole lomaa.”

Synnyinalueen tilanne on Umayyalle kipupiste, mutta sen tuokset, värit ja luonto säilyvät aina mielessä. Umayya kertoo, että myös Suomea tulee ikävä, jos täältä lähtee pois.

Umayya sanoo, että siitä tietää olevansa osa jotakin, kun paikan muisto saa joko nauramaan tai itkemään. ”Samaistuminen on myös tärkeää. Samoin kieli ja se, että tunnistaa olevansa kotona”.

Myös joukkoon kuulumattomuus on Umayyalle tuttua. Hän kasvoi juutalaisten, muslimien ja kristittyjen keskellä ateistiperheessä, jolla on kristitty tausta. Silti islam on osa hänen arabi-identiteettiään. Suomeen hän saapui aikana, jolloin maahanmuuttajia katsottiin kuin avaruusolioita.

”En näe joukkoon kuulumattomuutta välttämättä negatiivisena asiana. Kun siihen on syntynyt, ei tiedä muusta. Kun ei ole selkeää ”omien” ryhmää, osaa olla kriittinen kaikkia kohtaan.”

Umayyan mielestä vieraanpelko on normaalia ja tervettä, peräisin luolaihmisten ajoilta.

”Luonnollista olisi myös halu tappaa joku, joka on suuttanut meidät. Jotkut asiat pitää vain hillitellä ja voittaa. Niiden kanssa pitää tulla toimeen.”

”Vieraanpelko muuttuu syrjinnäksi, jos sen antaa olla suurempi kuin itse on. Tiettyjen ihmisryhmien rasistiseksi syytelyn sijaan pitäisi mieltä sitä, missä siirtolaiset asuvat ja moniko heistä on töissä. Jos tämä ei vastaa enemmistö-rakennetta, pitäisi valtaväestön katsoa peiliin ja mieltä, miksi näin on.”

Umayyan mielestä vähemmistöillä ei Suomessa ole valtaa.

Vähemmistöjen nimeämistä itsessään Umayya ei pidä syrjintänä, mutta nimeämisen ja nimittelyn välillä on eroa: neekeriksi nimittelyn hän tuomitsee ehdottomasti. Umayya muistuttaa, että jokainen kuuluu jollain lailla vähemmistöön. Pienikin siirtyminen, matkustaminen tai uuteen kaupunkiin asettuminen tekee ihmisestä vähemmistöön kuuluvan.

”Red shoes: siirtolaiset pukeutuvat suomalaisten makuun ”räikeästi”- kulttuurissani ei ole sanaa RÄIKEÄ- koska se tarkoittaa ainoastaan värien halveksuntaa.”

”Tyttären kanssa: Reema and mama.”

Kuvat: Umayya Abu-Hanna

UMAYYA ABU-HANNA

Syntynyt 17.3.1961 Haifassa, Israelissa
Opiskellut Haifan yliopistossa, Helsingin yliopistossa ja
Taideteollisessa korkeakoulussa
Toimittaja, kirjailija
Valtion taidemuseon kulttuurivähemmistö-
koordinaattori
Taiteen keskuustoimikunnan jäsen vuodesta 2004
Muistelmat Nurinkurin (2003) ja Sinut (2007)
Adoptiolapsen äiti

Umayya ei kuitenkaan vaadi ihmisiltä suvaitsevaisuutta.

”Ei kaikista tarvitse tykätä, vaan yhteiskuntaa pitää muuttaa poliittisesti niin, että se on tasa-arvoinen ja kaikilla on tasavertaiset oikeudet. Tällä hetkellä siihen ei ole pyrkimystä.”

Umayya myöntää, että hänellä, kuten kaikilla muillakin, on ennakkoluuloja.

”Omien ennakkoluulojensa tunnustaminen on terveellistä. On kuitenkin järkyttävää huomata niiden olemassaolo tietäen, miltä tuntuu olla muiden ennakkoluulojen kohteena.”

Umayyan mukaan myös suomalaisilla on ennakkoluuloja toisiaan kohtaan, esimerkkinä käsitys tuulipukusuomalaisista.

”Ennakkoluulojen tunnustaminen ei silti tarkoita, että niistä pitäisi tyytyväisenä mennä kertomaan niiden kohteille”, Umayya lisää.

Suomi on miltei kolmenkymmenen täällä eletyn vuoden aikana Umayyan mukaan muuttunut: ”Ennen toisilleen tuntemattomat siirtolaiset saattoivat ruveta kadulla juttelemaan. Nykyään heitä on enemmän, eikä kukaan edes tervehti.”

Toisaalta Umayya myöntää, että nyt siirtolaisia voi tavata jopa asiakaspalvelutyössä.

”Ennen meitä piiloteltiin siivoojina ja hyllyttäjinä. Suomalaisuutta silti korostetaan yhä, puhutaan suomalaisista sairaanhoitajista, aivan kuin sana suomalainen olisi yksiselitteinen adjektiivi.”

Umayyan mukaan siirtolaisia kuitenkin kohdellaan eri tavoin heidän synnyinmaansa perusteella.

”Ranskalaisia katsotaan ylöspäin, mutta venäläisen, arabin tai mustan ei ole kovin hyvä olla Suomessa.”

Siirtolaisista uutisoitaessa keskitytään usein vain konflikteihin ja ongelmiin.

”Mielestäni konflikteja ei Suomessa vielä juurikaan ole ollut. Siirtolaisia on vasta kolme prosenttia väestöstä.”

Umayyan mukaan yhteiskunnalliset muutokset tapahtuvat kuitenkin konfliktien kautta. Näihin konfliktien mukanaan tuomiin muutoksiin tulee hänen mukaansa Suomessakin varautua

”Konfliktit eivät synny kulttuurien kohtaamisesta, vaan siitä, että toisia kohdellaan väärin, ei ole työtä tai ei voi tai ei pääse ilmaisemaan itseään.”

Umayyan mukaan konfliktien oikeita syitä ei haluta tiedostaa.

”Ajatellaan, että ongelmakäyttäytyminen, kuten rikollisuus, on koko siirtolaisryhmään tai sen kulttuuriin liittyvä piirre, sen sijaan, että se nähtäisiin huonon kohtelun tai tilanteen seuraukseksi.”

Umayya ei pidä sanoista monikulttuurisuus ja etno.

”Etno on rumpujen soittoa ja eksoottisen ruoan syömistä. Kun tarjosin lapseni päiväkodin itsenäisyyspäivän juhlaan afrikkalaista musiikkia kuunneltavaksi, oli vastaus, että: ”tänään kuunnellaan arvokasta musiikkia” - mikä osoittautui klassiseksi musiikiksi. Se on kuin arvostus ja kunnioitus yhdistettäisiin apartheidiin. ”Olette kivoja, mutta tietäkää paikkanne.” ”

Umayya muistaa myös maahanmuuttajanuoria ja toivoo, että myös toisen polven siirtolaistaustaista puhuttaisiin. Näiden nuorten äidinkieli voi olla suomi ja kansalaisuus suomalainen, mutta tausta erilainen. He ovat todellisia kahdessa kulttuurissa eläjiä.

”Tämä sukupolvi ei ehkä omani tavoin ole katkeroitunut. Todellisia yhteiskunnallisia vaikuttajia he eivät kuitenkaan ole. Ehkä ennemminkin säälistä mukaan otettuja”, Umayya arvioi.

Kun pyydän Umayyalta neuvoja ennakkoluulojen ja vieraanpelon valtaamille suomalaisille, hän sanoo voivansa antaa vain neuvoja ihmisenä ihmisille.

”Pohtikaa arvokkuuden hierarkiaa ja sitä, mitä ovat sivistyneisyys ja arvokkuus. Kuunnella, mitä sanotaan, eikä kuka sano, ja olkaa valmiita keskustelemaan.”

ÄÄNI OAXACAN YHTEISÖRADIOIDEN PUOLESTA

Annika Martikainen

Anna-Reetta Korhosen ja Kansan Radio-liiton luotsaama projekti tukee yhteisöradioita Oaxacan intiaanikylissä. Meksikolaisen valtamedian sulki silmänsä alkuperäiskansoilta ovat kylien yhteisöradiot tärkeässä osassa intiaanikulttuurien säilyttämisessä.

Korhonen tutustui Meksikon yhteisöradioimintaan tehdessään kehitysmaatutkimuksen harjoittelua Oaxacassa vuonna 2006. Hän joutui keskelle valtavaa yhteiskunnallista liikettä kansan vaatiessa korruptoituneen kuvernöörin Ulises Ruiz Ortizin eroa. Kansannousu päättyi armeijan väkivaltaiseen väliintuloon. Korhosen mukaan valtiomyönteisen valtamedian antaman kuvan ja todellisuuden välillä oli räikeä ristiriita.

”Vaikka valtaapitävät pyrkivät rajoittamaan vapaita tiedonvälitystä, kylien yhteisöradiot vielä uskalsivat kertoa toisen puolen tapahtumista. Se teki minuun suuren vaikutuksen”, Korhonen kertoo.

HYVINVOINTIA YHTEISÖKYLÄSTÄ

Laura Myllymäki

Inkeri Aulan jurttassa tuoksuvat vieno savu ja vahva kahvi. Maskussa, Livonsaaren yhteisökylässä vuoden ajan asunut kulttuuriantropologi on juuri tehnyt perheensä kesäasumuksessa kevätsiivouksen. Seinät on tehty riu'usta ja erilaisesta hukkatavarasta, katto vanhoista huovista.

”Tällä hetkellä asumme kylän yhteisotalossa. Kesän tullessa muutamme taas jurttaan”, Aula selvittää.

Aulan tie on kulkenut Joensuussa vietettyjen opiskeluvuosien, matkustelun ja perheen perustamisen jälkeen Varsinais-Suomeen. Livonsaareen on kaikkea, mitä Aula on yhteisökylältä tohtinut toivoa: pystymetsää, peltoa ja vettä. Hän iloitsee tietäessään, että Annitytär saa elää lapsuutensa niinkin ihanteellisessa ympäristössä. Ekokylässä pyritään ekologiseen rakentamiseen, omavaraisuuteen ja kestävään maaseutu-asumiseen. Samalla pyritään ruokapiiriä ja erilaista yritystoimintaa.

”Minulla on aina ollut kapinallinen vire elämässäni. Olenkin pyrkinyt järjestämään mielekkään elämän itselleni”, hän pohtii.

Elämäntavalla on epäilijänsä

Ekolämäntapaa ei 2000-luvullakaan oteta vastaan ennakkoluuloitta. Aula toteaa, että epäilijöitä löytyy joka lähtöön.

”Paikalliset olivat ensin takajaloillaan. Sitä mukaa kun olemme tutustuneet toinen toisiimme, ennakkoluulotkin ovat hälvenneet”, hän kertoo.

Monet yhteisökyläkriitikot vetoavat vapaamatkustajuuden ongelmaan. Omavaraistalouksissa elävät eivät

Suomeen palattuun Korhonen päätti Oaxaca-tuntemuksensa ja Helsingin Lähiradion hanke-rahoitus- ja radiotietämyksen tuella hakea Ulko-ministeriöltä rahoitusta yhteisöradioita tukevaan projektiin.

”Radio on ehdottomasti paras väline välittää tietoa intiaanikylissä, joissa perinne on suullista. Sanomalehdistä ei ole hyötyä alueella, jossa kaikki ihmiset eivät osaa lukea. Radio on myös hankintana halpa.” Korhonen perustelee hankkeen merkitystä.

Käytännön radiokoulutus intiaanikylissä alkaa toukokuun alussa, ja tämän vuoden aikana kymmentä kylää autetaan oman yhteisöradion pystyttämisessä. Työpajoissa kyläläisiä neuvotaan ohjelmien tekemisen lisäksi myös laitteiden huoltamisessa.

”Myös naisia halutaan rohkaista mukaan toimintaan, sillä kylät ovat melko vanhoillisia ja patriarkaalisia”, Korhonen lisää.

Yhteisöradion avulla kyläyhteisö voi tiedottaa kylän asioista tai vaikka opettaa kyläläisiä. Korhonen kertoo esimerkin kylästä, joka on joutunut yritysten väärinkäyttämäksi. Paikallinen kalastaja osti perustuslakikirjan ja alkoi lukea sitä ääneen radiossa. Seuraavan kerran, kun yrityksen edustajat yrittivät ostaa maata tai raaka-aineita pilkkahintaan, paikalliset osasivatkin jo pitää puolensa.

”Yhteisöradioiden seurannaisvaikutukset ovat yllättävän laajat. Niillä on konkreettista yhteiskunnallista merkitystä”, Korhonen pohtii.

Kari Jalonen

Meksikolaisessa valtamediaassa alkuperäiskansat loistavat poissaolollaan.

”Omalla medialla on suuri psykologinen merkitys intiaaneille. Se kertoo heitä koskevista asioista heidän kielellään”, Korhonen kertoo. Omalle tiedotusvälineelle onkin kysyntää; yhteisöradioon haluvia kyliä on ollut moninkertaisesti rahoitukseen verrattuna. ”Joskus kehitysyhteistyössä pitää käyttää paljon energiaa ihmisten motivoimiseen. Sellaisia ongelmia meillä ei ole ollut” Korhonen toteaa.

Lisätietoja Ääni intiaanikylille -hankkeesta
www.kansanradioliitto.fi

syödä rahaa talouskasvuun vaan tuottavat mahdollisimman paljon itse itselleen.

”Minä näen asian aivan eri tavalla. Tämä valinta on ennen kaikkea lisännyt perheemme hyvinvointia, jota siis tuotamme itse. Sen sijaan, että kuluttaisimme muualla tuotettuun, meillä on palvelut omissa käsissämme”, Aula uskoo.

Aulan mukaan on suuri pääoma saada syödä paikallista ruokaa paikallisista raaka-aineista ja rakentaa paikallisesta materiaalista. Tarkoituksena on tehdä elämästä kurjaa.

”Ja kyllä me autoilla ja traktoreilla täälläkin ajamme. Pyrimme kuitenkin vähentämään kulutusta”, hän lisää.

Pakotilat katoavat maalla

Mitä kulttuuriantropologi kaipaa kaupungista? Paljonkin kaikkea, Aula vakuuttaa.

”Välillä tulee tunne, että nyt on päästävä kaupunkilomalle. Kulttuurielämää ja yliopistoyhteisöä on ikävä usein”, hän myöntää.

Samalla kertaa erilaiset tarpeet ovat myös hävinneet. Maalla ei tule pakottavaa tunnetta siitä, että on pakko lähteä kiinnostavalle keikalle illalla. Kauppaan ei aina lähdetä, sillä sitä varten pitää ajaa pitkä matka naapurikuntaan. Yhteisökylässä ei tarvitse haluta jotakin koko ajan. Mainostulva ei alati seuraa perässä.

Peikka Lintusaari

Inkeri Aulan perhe asuu kesät jurttassa. - Minä tarvitsen myös omaa tilaa yhteisöllisyyden vastapainoksi, hän toteaa.

”Yhteisotalossa meillä on internet. Televisiosta luovuin digiajan myötä, onneksi”, Aula listaa.

Kahdenkymmenen vuoden kuluttua Aula näkee perheensä asuvan jurttaa vierustavassa puutarhassa valmiiksi rakennetussa ekotalossa. Kaikkea ei voi ikinä kuitenkaan suunnitella etukäteen. Reissujalkakin saattaa alkaa vipattaa.

Sillä välin on kuitenkin aikaa nauttia sisäsaariston maaseutumiljööstä. Vaikka ajoittain Aula painiskelee yhteisöllisyyden ja yksityisyyden ristipaineissa, on elämä usein ihanaa. Kyläläiset saunovat paljon yhdessä, ja lauteilla nähdään yhä useammin myös vierailuvia tähtiä.

”Joku sanoi, että meillä on täällä joulukoko ajan”, Aula hymyilee.

IDENTITEETTIPELIÄ JA TUUNATTUJA LAPINTAKKEJA

SAAMELAISUUDEN MÄÄRITELMÄ EI MAHDU YHTEEN MUOTTIIN

Laura Myllymäki

”Olemme hyvin samanlaisia kuin muutkin nuoret ihmiset Suomessa. Ulkonäkö ei esimerkiksi erota meitä muista”, Suomen saamelaisnuoret -yhdistyksen hallituksen jäsen Anne Kirste Aikio, 24, aloittaa.

Koulussa olemme kenties oppineet, että saamelaiset ovat alkuperäiskansa. Saamelaisia asuu Lapissa ja saamelaiset ovat saaneet elinkeinonsa poronhoidosta. Saamelaisilla on oma kieli, saame. Saamelaiset joikaavat.

2000-luvulla tilanne on kovin erilainen. Saamelaisuuden käsite pakenee tiukkoja määritelmiä.

”Kovin usein erilaisissa haastatteluissa saamelaiselta kysytään, miten saamelaisuus näkyy sinun arjessasi. Eihän suomalaisiltakaan kysytä, miten suomalaisuus näkyy heidän arjessaan”, Aikio päivittelee.

Jotain omaa ja ainutlaatuista saamelaisilla kuitenkin on. Alkuperäiskansalla on oma identiteettinsä, josta käydään jatkuvasti neuvottelua. Yhteistyötä tehdään myös muiden alkuperäiskansojen kanssa.

Kaikille saamelaisille identiteetti ei ole rikkaus, päinvastoin. Monet nuoret häpeilevät juuriaan ja pitävät saamelaisuuttaan nolona juttuna, jota ei millään tavalla haluta korostaa. Niitä, jotka meuhkaavat ja protestoivat oikeuksiensa puolesta, pidetään kummallisina.

”Eivät kaikki saamelaiset nuoret ole poliittisesti aktiivisia. Monet haluavat vain olla rauhassa”, Aikio korostaa.

Samaan hengenvetoon hän muistuttaa, että poliittisuus nousee aina hätätilasta yhteiskunnassa. Kukaan poliittisesti aktiivisista saamelaisnuorista ei ole esillä, meuhkaamassa, hivin vuoksi.

Nuorten on kuunneltava vanhuksia

Sytä identiteettihäpeilylle voi etsiä Suomen historiasta. Sodanjälkeisessä koululaitoksessa saamelaislapset etääntyivät omasta kulttuuristaan ja kielestään. Aikionkin pohjoissaamea puhuva isä kävi koulunsa aikana, jolloin suomalaistamisprosessi tuntui saamelaisyhteisössä voimakkaana.

”Meidän vanhempamme ovat kielellisesti köyhää sukupolvea. Me nuoret edustamme sukupolvea, joka on saanut opiskella koulussa saamen kielellä. Kielitaitomme ei kuitenkaan ole vahva”, suomea ja pohjoissaamea äidinkielenään puhuva Aikio taustoittaa.

Hän toteaaakin, että ensiarvoisen tärkeää olisi tehdä yhteistyötä vanhusien ja nuorten välillä. Eläkeikäisiltä tärkeä perimätieto ja kieli välittyisivät nuorille, joiden jälkeläisille kulttuuriperintö kulkeutuisi aikanaan edelleen.

Kieli ei kuitenkaan aina ole saamelaisnuorelle voimavara. Aikion mukaan monet kokevat olevansa saamelaisen kulttuurin kantajan roolissa, mikä aiheuttaa stressiä ja päänsäivää.

”Toisaalta vähemmistökieli voi tuoda nuorelle kiinnostavia työmahdollisuuksia. Jos räppäri Amoc tekisi musiikkiaan suomeksi eikä inarinsaameksi, hän ei olisi niin suosittu nyt”, Aikio miettii.

Mediaa peliin

Suomalainen nuori tietää saamelaisuudesta verrattain vähän. Aikio herittää sormiaan medialle.

”On tutkittu, että nuoret viettävät eri medioiden parissa jopa kuusi tuntia päivässä. Yhteiskunta ei tue saamen kielen ja kulttuurin näkyvyyttä tiedotusvälineissä kovinkaan paljon. Valtaväestön on hankala saada tietoa saamelaisuudesta”, hän esittää.

Aikion mukaan koulu on tällä hetkellä ainoa areena kielestä puhumiselle. Ei kuitenkaan riitä, että saamelaiset puhuvat kielestään ja kulttuuristaan keskenään. Suomalaisen ymmärrys saamelaisuutta kohtaan kasvaisi, jos tietoa tuotaisiin myös suomalaisnuorten saataville.

Aikio opiskelee Oulun yliopistossa saamelaiskulttuuria. Yliopisto on myös Suomen ainoa yliopisto, jossa voi opiskella saamen kieltä pääaineena. Pohjoismaisen yhteistyön hedelmänä Norjan Koutukeinon syntyi 1980-luvun lopulla Saamelainen korkeakoulu, jonka opetuskielenä on saame. Korkeakoulusta valmistuu erityisesti opettajia saamelaisyhteiskunnan tarpeisiin. Jatko-opintoina oppilaitoksessa tarjotaan muun muassa toimittajakoulutusta.

Viivytelypolitiikkaa

Viime lokakuussa Suomen saamelaisnuoret järjestivät yhdessä pohjoismaisten sisärjestöjen kanssa mielenosoituksen saamelaisen kulttuuriperinnön väärinkäyttöä vastaan. Monelle nuorelle on sietämätöntä nähdä saamelaisia symboleja käytettävän väärin. Tätä mieltä on myös Aikio.

”Olen hyvin radikaalisti vastaan tätä väärinkäyttöä. Suomalaiset kuvittelevat, että on jokamiehen oikeus käyttää hyväksi saamelaisen pyhiä symboleja matkailumarkkinoinnissa. Samalla suomalaisille itselleen muodostuu turisteille tarkoitettu mielikuva saamelaisista ja saamelaisuudesta”, hän puuskahtaa.

Poliittisella tasolla kuhisee muillakin kuin rosvosektoreilla. Ikäsuuskysymykseksi muodostunutta Kansainvälisen työjärjestö ILO:n alkuperäiskansasopimusta ei ole Suomessa tähän päivään mennessä ratifioitu. Taustalla jylläävät kiistat saamelaisen maa- ja metsämaaoikeuksista ja valtion metsähakkuiden poronhoitoalueilla.

”Tilanne on hyvin nolo Suomelle. Maa- ja metsäasiassa hallitus on käyttänyt tehokkaasti hyväkseen viivytelypolitiikkaa tilanteen ratkaisemisen kustannuksella”, Aikio harmittelee.

Poromies perää järkimetsätaloutta

Jotain konkreettista kiistasta tietää kiireinen Keijo Pirttijärvi, 24. Moottorikelkka on ollut huollossa, ja Pirttijärven pitää vielä samana päivänä ehtiä ratkomaan tokkia metsään. Porotalous on modernisoitunut samaa tahtia muun maatalouden kanssa.

”Pyrimme pitämään elinkeinon mahdollisimman luonnonmukaisena. Mistään tehoporotaloudesta ei ole kysymys”, poroperheessä kasvanut tunturi-saamelainen Pirttijärvi tarkentaa.

Pirttijärven paliskunnassa on ollut Metsähallituksen metsähakkuita, jotka ovat vaikuttaneet poromiehen elämään. Miehellä on näkemyksensä valtion toiminnasta.

”Jos täällä harjoitettaisiin normaalia metsätaloutta, poronhoito ei kärsisi ollenkaan niin paljon. Nyt valtion keinot eivät ole järjeviä, kun kaikki pistetään nurin. Luulen kuitenkin, että Suomessa ei ole varaa hoitaa metsiä muulla tavalla”, hän huokaa.

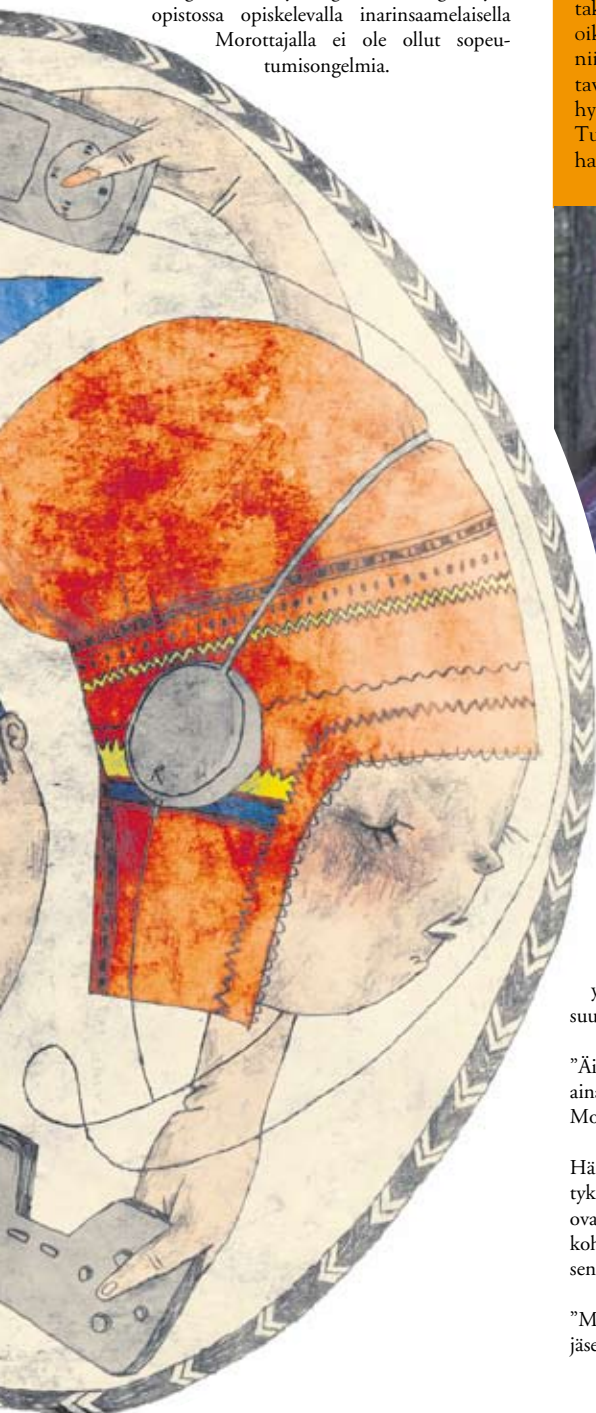
Pirttijärvi on kuitenkin optimistinen poronhoidon tulevaisuuden suhteen. Hän suosittelee alaa myös jälkipolville.

”Jos se tällaisena pysyy, niin kyllä se kannattaa. Vaatimuksena on kuitenkin, että pitää rakastaa luontoa”, hän pohtii.

Citysaamelainen on sopeutua

Suuri keskustelunaihe saamelaisyhteisössä on alkuperäiskansan asteittainen kaupungistuminen. Helsinki yksinään muodostaa merkittävän saamelaiskylän, ja saamelaisen hajaantumista saatetaan pitää suurena haasteena.

26-vuotias **Petter Morottaja** ei kuitenkaan näe tilanteessa ongelmaa. Psykologiaa Helsingin yliopistossa opiskelevalla inarinsaamelaisella Morottajalla ei ole ollut sopeutumiso ongelmia.

WIXARIKAT JA SAAMELAISET – VASTAVUOROISTA OPPIMISTA

Outi Hakkarainen

Sierra Madren vuoriston pimeässä illassa yli satapäinen yleisö on hiirenhiljaa, välillä kuuluu hämmennyksen huokaus. San Miguelin wixarika-yhteisön pihalle pystytetylle valkokankaalle heijastuu kuvia Saamenmaasta: tuntureista, poroerottelusta, lumikelkoista. Saamelaiskäräjien puheenjohtaja Pekka Aikio kertoo maakiistoista, jotka muistuttavat wixarika-yhteisöjen omia kiistoja. Wixarikat kuitenkin ihmettelevät miten noin vaalea mies voi olla intiaanipäällikkö!

Joulukuussa 2002 wixarikojen sydänalueille saapui nelisenkymmentä meksikolaista ja ulkomaista vierasta keskustelemaan maasta ja oppimaan miten wixarikat ovat voittaneet vaikeatkin maaoikeusprosessit ja saaneet myös oikeuden päätöksii käytäntöön.

Wixarikat ovat turvautuneet Kansainvälisen työjärjestön (ILO) sopimukseen numero 169, joka takaa alkuperäiskansoille päätäntä- ja omistusoikeuden historiallisesti asuttamiinsa maihin ja niiden luonnonvaroihin. Saamelaisienkin tavoitteena on saada maidensa hallitukset hyväksymään sopimus. Suomessa oikeusministeri Tuija Brax on hiljattain luvannut, että nykyinen hallitus etsii ratkaisun maakiistoihin.

Isoisä Peuranhätä -koulun opettaja Apolonia de la Cruz ja oppilas Magda Soledad sekä koulutarkastaja Angel Zavala vierailivat syksyllä 2006 Suomessa tutustukseen saamelaisen koulutukseen. He kävivät monissa saamelaiskouluissa Utsjoen ala-asteelta Kautokeinoon korkeakouluun. Wixarikat halusivat ottaa oppia toisen alkuperäiskansan kokemukista, San Miguelin kotikylään kun oltiin perustamassa lukiota ja ammattikoulua.

Vieraat ihailivat saamelaisen kädentaitoja ja korkeakoulun konkreettista pedagogista otetta, teoria ja käytäntö kulkevat käsi kädessä. Yhteistyötä tehdään käytännön asiantuntijoiden, kuten käsityöläisten, poronhoitajien, kalastajien ja metsästäjien kanssa.

Etenkin Apolonia ihastui suuresti myös Inarissa olevaan saamelaisen hallinnoimaan Siidamuseoon. Syntyi ajatus perustaa Sierra Madren vuoristoon wixarika-museo, jonka toimisi myös kulttuurikeskuksena. Tälle aloitteelle suomalainen Crash-yhdistys etsii rahoitusta, ja yhteistyötä tehdään saamelaisen kanssa.

Outi Hakkarainen

Magda Soledad seurasi kiinnostuneena kun Inarin yläasteen saamenkielisten luokkien opettaja Maaret Tervaniemi näytti kotipihallaan miten poron nahkaa parkitaan jalkineita varten työstettäväksi.

”Saamelaiset muuttavat kaupunkiin työn perässä, jolloin he erottautuvat saamelaisyhteisöstä. Uskon, että saamelaisilla nuorilla on kaupungissa samoja haasteita kuin kaikilla muillakin”, hän toteaa.

Morottaja lisää, että suurimpia haasteita ovat henkilökohtaiset haasteet, joita kaikilla ihmisillä on tietyissä elämänvaiheissa. Kaikki saamelaiset eivät myöskään vietä kaupungissa aikaa muiden saamelaisen kanssa, vaikka pohjoisen saamelaisyhtävää välillä ikävä onkin. Internetistä on tullut suuri osa yhteydenpitoa.

”Äitini on kotoisin Turusta ja luulen, että minulla on aina ollut jokin vetovoimatekijä myös kaupunkiin”, Morottaja lisää.

Hän on ollut mukana myös citysaamelaisen yhdistyksen toiminnassa. Näkyviä tapahtumia vuodessa ovat saamelaisen kansallispäivän juhlat. Henkilökohtaisia haasteita Morottaja on kohdannut yhdistyksenkin toiminnassa.

”Minun äidinkieleni on inarinsaame, ja suurin osa jäsenistä puhuu pohjoissaamea”, Morottaja selvittää.

Tavalliset nuoret

Vaikka stereotypit murtuvat hitaasti, voi valtaväestö oppia saamelaisuudesta vielä paljon. Liian usein keskitymme arvioimaan sitä, minkä näemme välittömästi. Aikio tiivistää ajatuksen osuvasti.

”Se on sisällä se juttu. Se, että tuntee olevansa jotain”, hän kuvaa.

Kulttuuriperinnettä pyritään myös päivittämään, jottei se kuolisi. Nuoret tuunaavat lapintakkejaan ja keksivät huiveille erilaisia käyttötapoja. Uutta kehitellään jatkuvasti. Etnisyys on muodissa.

”Lapintakeissa saamelaiset haluavat näyttää kauniilta. Erilaisiin saamelaistapahtumiin lähdetään näyttävyyttä. Ajatus on vähän samanlainen kuin baari-iltaa viettävillä”, Aikio innostuu.

Saamelaisuuden määritelmä hakee tulevaisuudessakin muotoaan. Saamelaiskäräjien tunnustuksen saadaksesen toisen isovanhemmista täytyy olla saamelainen. Hyväksyntää voi tavoitella yleisellä tasolla myös saamelaisyhteisöltä.

Parasta on, että lähes kuka tahansa voi lopulta olla saamelainen. Kerrotaan, että riittää, kun haluaa tuntea itsensä saamelaiseksi.

TAIDOT JA TAITEET YHDISTÄVÄT OPPILAITA

Aino Anttila

Luovuus, osaaminen sekä korkea sivistystaso ovat edellytys Suomen ja suomalaisten menestymiselle. Koulun pitää vahvistaa jokaisen mahdollisuutta oppimiseen. Tällainen on Matti Vanhasen hallitusohjelman viesti koulumaailmalle.

Miten jokaisen mahdollisuus pärjätä koulussa toteutuu, kun koulumaailma on yhä monikulttuurisempi? Turun Normaalkoulun musiikin lehtori **Eija Lappalaisen** mielestä taito- ja taideaineet ovat avainasemassa, sillä ne tasapainottavat tietopainotteista opiskelua. ”Ne auttavat jaksamaan niitä pettymyksiäkin. Taito- ja taideaineet ovat omiaan vahvistamaan ihmisen itseluottamusta ja itse-tuntumusta. Jos lasta kuormitetaan enemmän ja enemmän tietoa täynnä olevalla koulunkäynnillä, ilman muuta siitä seuraa ongelmia.”

Turun Normaalkoulun yläkoulun oppilaista lähes puolet on maahanmuuttajataustaisia. Samassa rakennuksessa toimii Norssin lisäksi kansainvälinen koulu sekä IB-lukio. Oppilaiden erilaiset taustat tulevat esiin myös musiikintunneilla. ”Jotkut ovat soittaneet bändissä

neljänneltä luokalta asti, kun taas joku tulee tänne leiriolosuhteista, sodan keskeltä”, Lappalainen kuvailee.

Nykyinen opetussuunnitelma painottaa tietoaineita, mutta valinnaisuutta on vähän. Musiikille, kuvaamataidolle ja liikunnalle on kuitenkin kysyntää, sillä nämä tunnit ovat monelle nuorelle ainoa kanava löytää oma harrastus.

Monikulttuurisessa luokassa yhdessä tekemisen merkitys korostuu, sillä jokainen voi opettaa ryhmälle jotakin uutta. Lappalaisen mukaan musiikkitunneilla erilaisuuden huomaaminen tekee tietä suvaitsevaisuudelle. ”Siellä näkee, että me ollaan erilaisia: toiset on nopeampia, toiset on äänekkäämpiä. Samoja asioita me ilmaistaan, mutta hiukan eri tavoin.”

Bänditoimintaa jo viidentoista vuoden ajan

Lappalainen on kehittänyt Norssin bänditoimintaa 1990-luvun alkupuolelta asti. Tavoitteena on antaa nuorille tilaisuuksia näyttää osaamistaan joulun ja kevätkonserteissa sekä muissa koulun tapahtumissa. ”Koulumusiikin täytyy olla osa elämää. Sen täytyy antaa välineitä harrastaa musiikkia myös koulun ulkopuolella.”

Eija Lappalaisen mielestä koulumusiikissa täytyy olla tekemisen meininkiä.

Koulun oppilaat **Candy Mbare**, 15, ja **Grete-Marie Vörro**, 15, ovat olleet esiintymässä Norssin konserteissa. Tytöt ovat kirjoittaneet omiakin kappaleita, mutta viime kevään Norssirockissa he tulksivat **Leona Lewisia** varsin spontaanisti. ”Oltiin ruokailussa ennen konserttia ja päätettiin, että mennäänkin laulamaan *Bleeding Love*”, Candy Mbare nauraa.

Norssin musiikkiluokissa harjoittelee koulun ulkopuolella yli kaksikymmentä bändiä. 15-vuotias **Hoai Trvong** pitää musiikinluokkaa hyvänä soittopaikkana. ”Pystyn soittamaan kitaraa kotona, mutta musiikkiluokassa treenaan rumpuja”, Hoai kertoo.

Eija Lappalaisen mukaan musiikkiprojekteja tehdessä kulttuurien kohtaaminen tapahtuu omalla painollaan. ”Musiikki on mielettömän sosiaalista vuorovaikutusta, kun tehdään samaa asiaa samaan aikaan. Ja jos soittaa bändissä, niin parhaimmillaan se menee siihen, että todella kuunnellaan toista ja otetaan toinen huomioon.”

Nina Julita

Luku- ja kirjoitustaito mahdollistavat nuoren pääsyn työelämään ja takaisin viralliseen kouluun.

LASTEN OMA HALLITUS

Vuonna 2001 perustetussa Planin Lastenhallituksessa toimii noin parikymmentä 13–18-vuotiasta nuorta. Ryhmän tavoitteita ovat lasten ja nuorten näkökulman välittäminen Planin aikuisille, lapsen oikeuksista tiedottaminen, kehitysmaiden lasten arjesta kertominen ja yhteistyö muiden nuorten kanssa ympäri maailmaa.

”Hallituksella on erilaisia työryhmiä, joita luodaan ja poistetaan käytöstä tarpeen mukaan. Tämänhetkiset työryhmät keskittyvät paikallisyhteisöjen perustamiseen, medianäkyvyyteen ja yhteistyöhön Afrikan lapsityöläisten liikkeen AMWCY:n kanssa”, kertoo Lastenhallituksen puheenjohtaja Viliina Kaikkonen, 17.

Lastenhallitus kokousta virallisesti kuudesti vuodessa. Lastenhallituksen lähitulevaisuuden suunnitelmia on osallistua Maailma kylässä -festivaaleille toukokuussa.

NUORI AUTTAA KEHITYSMAASSA ASUVAA IKÄTOVERIAAN

Sanna Lälönen

Taksvärkki opettaa nuorisolle yhteisvastuuta oman osallistumisen kautta.

Taksvärkki ry on kansalaisjärjestö, jonka tavoite on edistää kehitysmaiden lasten ja nuorten elinoloja ja ihmisoikeuksia. Samalla se kannustaa suomalaisia nuoria maailmanlaajuiseen yhteisvastuuseen.

Taksvärkki-liikkeen juuret ovat vuoden 1961 Ruotsissa. Opiskelijat halusivat kunnioittaa lento-onnettomuudessa menehtyneen YK:n pääsihteerin Dag Hammarskjöldin muistoa. Rauhankantajana ja maailmanlaajuisen yhteisvastuun puolestapuhujana tunnetun Hammarskjöldin muistoksi perustettiin En dag för Dag -keräys.

”Pian Taksvärkki levisi myös muihin Pohjoismaihin. Keräys ennätti Suomeen kuusi vuotta myöhemmin, jolloin koululais- ja opiskelijajärjestöt keräsivät rahaa Peruun”, Taksvärkki ry:n tiedottaja Pauliina Koponen valottaa liikkeen historiaa ja saapumista Suomeen.

Omia koululaisvuosia muistelllessani mieleen palaa Taksvärkki-päivät ja se, että koulussa ei tuotu riittävän näkyvästi esiin, mikä on Taksvärkki-päivän tarkoitus. Koponen kertoo, että Taksvärkki-kampanjan päätavoite eli kansainvälisyyskasvatus tavoitaisi jokaisen kampanjaan osallistuvan nuoren.

Rahan keräys ei ole pääasia vaan se, että suomalaisnuori oppii kehitysmaassa asuvan ikätoverinsa elämästä ja tietää, miten voi omalta osaltaan auttaa häntä. Jokaiselle kampanjaan ilmoitettu oppilas saa oman henkilökohtaisen nuoren oppaan.

”Kerromme kohdemaan nuorten elämästä aamun-avausten ja dokumenttifilmien avulla ja koulutamme

kouluvierailijoita kertomaan kohdemaan nuorten elämästä. Päivitämme verkkosivuillemme jatkuvasti tietoa kampanjamaan nuorten elämästä ja kehitysyhteistyöprojektin vaiheista. On kiinni koulun perinteistä ja opettajien aktiivisuudesta, miten paljon oppilaat saavat tietää Taksvärkistä.”

Taksvärkki-kampanja kestää yhden kouluvuoden eli elokuusta seuraavan vuoden toukokuuhun. Kussakin kampanjassa on yksi kohde. Tämänhetkinen Connect Madagaskar -kampanja tukee nuorten lukutaito-opetusta Madagaskarilla.

Madagaskarissa lähes joka toinen yli 15-vuotiaista on lukutaidoton. Maa on yksi maailman köyhimpiä maita. Madagaskarin väestöstä 75 % elää köyhyyserajan alapuolella alle yhden Yhdysvaltain dollarin keskimääräisillä päivätuloilla.

”Köyhyys hankaloittaa lasten ja nuorten koulunkäyntiä Madagaskarilla, minkä takia moni nuori ei pysty aloittamaan koulunkäyntiä tai joutuu keskeyttämään sen mennäkseen töihin”, Koponen toteaa.

Suomalaisten koululaisten Taksvärkki-keräyksen tulot käytetään kehitysyhteistyöhankkeeseen, joka kestää 3–5 vuotta. Hankkeen aikana 10 000 madagaskarilaista nuorta opetetaan lukemaan ja kirjoittamaan, jotta he voivat jatkaa opintojaan koulussa, opiskella ammattiin ja työllistää itsensä.

”Tämän vuoden kohde on saanut paljon positiivista palautetta. Suomalaiset nuoret ovat Pisa-mittauksien mukaan maailman lukutaitoisimpia. Heidän on helppo ymmärtää, miten suuri puute lukutaidottomuus on sekä yksilölle että yhteiskunnalle.”

SUPERSANKAREIDEN SEURASSA

Salla Matilainen

Käsi ylös, jos sana sarjakuva tuo mieleen ensimmäisenä Aku Ankan ja muut Ankkalinnan asukit. Käsi ylös, jos et tiedä, mitä eroa on kynnyksellä ja Kynnyksellä. Molemmat kädet pystyssä?

Helmi-maaliskuun vaihteessa Yliopistonkadulle kulkee väkeä monesta maankolkasta. On alkamassa Kynnys ry:n Turun toimikunnan naisille ja tytöille järjestettävä Naisten maailma – Maailman naiset -sarjakuvatyöpaja. Työpaja on suunnattu somalialais- ja muille maahanmuuttajaisille sekä muille kiinnostuneille.

Tarkoituksena on kolmen kuukauden aikana antaa jokaiselle osallistujalle välineet työstää oma sarjakuvalbuminsa alusta loppuun ohjaajien auttaessa ideomisessä ja käsikirjoituksen kehittämisessä. Kurssin päätyttyä teokset koetaan yhtenäiseksi julkaisuksi. Työpajan tuloksia saadaan ihailla myös taidenäyttelyssä.

Kynnys ry on eri tavoin vammaisten ihmisten perus- ja ihmisoikeusjärjestö. Sen perustivat vammaiset opiskelijat vuonna 1973. Tärkeimpiin toimintamuotoihin kuuluu esteettömyyskartoitusten tekeminen, kulttuuritarjonta sekä lakineuvonta. Monikulttuurinen toiminta alkoi täysipainoisesti viime vuonna eri ministeriöiden rahoittaman YES Yhdenvertaisuushankkeen myötä.

YES Yhdenvertaisuushankkeen tarkoitus on lisätä tietoisuutta ja valmiuksia yhdenvertaisen kohtelun ja

syrjimättömyyden toteutumiseksi sekä edistää monimuotoisuuden hyväksymistä.

”Tarkoituksena on pitää monikulttuurisuus vahvasti mukana vastaisuudessa”, Kynnyksen toimikunnan kulttuurikoordinaattori Pia Bartsch kertoo. Nyt järjestettävä sarjakuvatyöpaja on kuitenkin ensimmäinen lajiaan ja sen on erityinen myös siinä mielessä, että siinä eri kulttuuri- ja vähemmistöryhmät toimivat ensi kertaa yhdessä.

On työpajan ensimmäinen kokoontumiskerta ja ensimmäisen tehtävän aika. Työpajan vetäjä, sarjakuvapiirtäjä ja sarjakuvapiirtämisen opettaja, Jenny Eräsaari ohjeistaa meitä piirtämään itseemme supersankareina korostaen jotakin yksittäistä ominaisuuttamme.

Sarjakuvan tekemisessä voi käsitellä identiteettiin liittyviä asioita; se on helppo tapa kertoa oma tarina.

”Sarjakuvaa tehdessä saa kertoa tarinan ja vieläpä valita tarinasta mieleisensä kohdat. Isot, raskaat ja ikävät asiat saavat hallittavan, visuaalisen muodon, jolloin ne myös selkeytyvät ja hahmottuvat mielessä paremmin. Lisäksi tekstin ja kuvan yhdistäminen mahdollistaa toisella paikkaamisen toisen ollessa heikompi”, Eräsaari selittää.

Toiseen kokoontumiskertaan mennessä sana on kiihtynyt, ja paikalla on niin suomalaisia, somalialaisia, etiopialaisia kuin iranilaisiakin. Suurin osa osallistujista on Pansion vastaanottokeskuksesta. Niin myös nuoret Efrata ja Hodan, jotka ovat molemmat asuneet Suomessa muutaman kuukauden tultuaan maahan yksin. He kertovat tullessa oppimaan sarjakuvan

Hodan, Efrata ja Zeinab työn touhussa

tekoa. Sarjakuvatyöpaja on heille myös oiva tapa viettää iltaa yhdessä ja tavata uusia ihmisiä.

Tunnin edetessä huoneen valtaa somalian, englannin ja suomen kielen ja kulttuurin eläväinen sekamelska.

”Tällaisen integratiivisen työpajan tavoitteina onkin nimenomaan kohtaaminen, tutustuminen ja kielen opettelu”, Bartsch toteaa. Illoisia ja keskittyneitä kasvoja seurattessa tuntuu, ettei itse tekeminen ole pääasia; kunhan tehdään yhdessä.

SARJAKUVA KEHITYSYHTEISTYÖSSÄ

Sarjakuva on pikkuhiljaa tehnyt matkaansa kehitysyhteistyön marginaaleista valtavirtatekniikaksi. Sarjakuvan tekemisessä pyritään ottamaan esille ajankohtaisia aiheita sekä yleisesti kulttuuriin liittyviä teemoja.

Monille alkuperäiskansoille sarjakuva on tuonut esille uusia näkökulmia asioiden käsittelemiseen, ja se on aktivoitunut ihmisiä vaikuttamaan omiin ja kansansa oikeuksiin.

Sarjakuva on välineenä edullinen ja helppo, ja sen kerrontatapa tarjoaa loputtomasti mahdollisuuksia kehitysviestinnän kentässä. Lisäksi sarjakuvien selkeä kerronta aukeaa myös lukutaidottomille.

Kopioitujen sarjakuvien avulla on jaettu tietoa esimerkiksi siirtolaisuudesta, prostituutiosta ja lasten hyväksikäytöstä. Kyläyhteisössä pidetyn sarjakuvatyöpajan vaikutukset ulottuvat usein myös lähikyliin, ja käsiteltävistä asioista tulevat tietoisiksi myös ystävät ja sukulaiset. Näin paikalliset järjestöt voivat kouluttaa tietoa ja taitoa eteenpäin.

Ruohonjuurisarjakuvakonseptiin kuuluu, että kuka tahansa voi tehdä sarjakuvan itse: Tärkeintä on tarina.

Ala Hilu

MEDIATAITOJA HIOTAAN LÄNSIRANNAN PAKOLAISLEIRILLÄ

Annika Martikainen

Diakin medianomiopiskelijat ovat opettaneet käytännön TV-journalismia Al Rowwadin pakolaisleirillä vuodesta 2005. Videokurssit ovat osa Diakin ja Vikesin kehitysyhteistyöhanketta, jota Ulkoministeriö rahoittaa. Hankkeen taustalla on vuonna 2003 alkanut yhteistyö Betlehemin yliopiston kanssa, jossa Diakin opiskelijat ovat opettaneet käytännön radiojournalismia sekä mediakasvatusta.

Al Rowwadin pakolaisleirillä Länsirannalla asuu israelilaisten kylvästä pois ajamien palestiinalaisten jälkeläisiä. ”Leiri on harhaanjohtava ilmaisu, sillä ei siellä missään telloissa asuta. Se on tiiviisti rakennettu kaupunginosia, joka on paljon huonommassa jamassa kuin monet muut alueet. Viemäröinti puuttuu ja ihmiset asuvat ahtaasti, mutta kyllä sieltä käsin käydään koulussa ja töissä”, videokurssilla opettanut Eero Mäntymaa kuvailee.

Mäntymaa vietti Betlehemissä toukokuun 2008 opettaen TV-journalismia Al-Rowwadin pakolaisleirillä. Hän palaa pestiinsä myös tänä keväänä ja tällä kertaa hänen työnkuvaansa kuuluu myös uusien kouluttajien opastaminen. Mäntymaa opiskelee neljättä vuotta TV-, radio- ja verkkoviestintää Diakissa.

Videokurssi antaa palestiinalaisen pakolaisleirin asukkailla mahdollisuuden kertoa ulkomaailmalle miehityksen alueen arjesta. Kurssilla paikalliset oppivat käyttämään videokameraa sekä editointiohjelmaa

suomalaisten viestinnän opiskelijoiden ohjaamina. Käytännönoppien lisäksi kiinnitetään huomiota myös journalistiseen sisällöntuotantoon.

Projektin tavoitteena on vahvistaa mediataitoja ja tiedonvälitystä palestiinalaisalueilla. ”Mediaosaaminen on tärkeä kansalaistaito konfliktialueilla, jotta paikalliset voivat tunnustaa propagandan ja uutisen eron. Tähän kuuluu uutisen rakenteen ymmärtäminen. Uutinen esittää aina vain näkökulman rajaamalla samalla pois osan totuutta”, kertoo projektin hankekoordinaattori, Diakin Turun yksikönjohtaja Eila Hannula.

”Palestiinalaisille merkitsee paljon pelkästään jo se, että länsimaalaiset ovat kiinnostuneita heidän tilanteestaan. Se antaa heille toivoa”, Mäntymaa kertoo kurssien vastaanotosta. ”Kurssilaisia kiinnostaa mediataitojen oppiminen, sillä sitä kautta he voivat dokumentoida ja välittää eteenpäin tilannettaan palestiinalaisalueella.” Osa kurssin käyneistä on päässyt hyödyntämään taitojaan paikallisessa mediassa.

Videokurssin oppilaat eivät ole ainoita, jotka ovat saaneet mediatyöpajoista arvokasta kokemusta. Myös kurssin opettajille kokemus on ollut antoisa: ”Palestiinan tilanteesta lukee lehdistä, mutta kyllä paikan päällä käyminen on silmiäavaava kokemus”, Mäntymaa toteaa.

RYHMÄKOTI TARJOAA TURVAPAIKANHAKIJOILLE ARJEN

Annukka Vähäsöyrinki

Pekka Lintusaari

Alaikäiset, ilman huoltajaa maahan tulleet turvapaikanhakijanuoret saavat Turun vastaanottokeskuksen Ryhmäkodista hetkeksi itselleen kodin.

17-vuotias afganistanilainen, Jamshid Hoseini, on asunut Turun vastaanottokeskuksen Ryhmäkodissa kahdeksan kuukautta. Kahden vuoden turvapaikanhakumatkansa aikana hän on ensi kertaa saanut tilapäisen oleskeluluvan ja päässyt viettämään turvallista arkea ja käymään koulua. Jamshid ei halua enää palata Afganistaniin, vaan toivoo, että voisi jäädä pysyvästi Suomeen ja saada turvaan myös ainoan elossa olevan perheenjäsenensä, 15-vuotiaan pikkuväijensä, jota ei ole tavannut kolmeen vuoteen.

Suomen Punaisen Ristin hallinnoiman Turun vastaanottokeskuksen tehtävänä on majoittaa Turun alueelle saapuvat turvapaikanhakijat. Yksin maahan tulleet 15-17 -vuotiaat nuoret sijoitetaan vastaanottokeskuksen alla toimivaan lisäyksikköön, Ryhmäkotiin. Yli 17-vuotiaat pyritään pääsääntöisesti majoittamaan jo tukiasuntoihin, joissa he voivat ohjaajan avulla harjoitella itsenäistä elämistä ja arjessa selviytymistä. Ryhmäkodin petipaikat ja vastaanottokeskuksen tukiasunnot ovat tällä hetkellä kuitenkin enemmän kuin täynnä.

"Viime syksy oli täysin poikkeuksellinen. Turvapaikanhakijoita saapui kuusinkertainen määrä aikaisempiin vuosiin nähden. Eniten tulijoita on Somaliasta, Irakista ja Afganistanista", kertoo Ryhmäkodin johtava pakolaissihteeri Maija Koukka.

Ryhmäkoti on nuorille eräänlainen välitila, jossa he odottavat oleskelulupapäätöstä. Mikäli vastaus on myönteinen, nuori muuttaa jonkin kunnan asukkaaksi, pääsee väestörekisteriin ja Kelan tukien piiriin. Jos taas oleskelulupaa ei myönnetä, nuori palautetaan joko kotimaahansa, tai niin kutsutun Dublin-asetuksen mukaisesti siihen EU-maahan, jonka kautta hän on ensi kertaa saapunut Unionin alueelle, tai josta anonut turvapaikkaa. Turvapaikka-anomus tehdään joko poliisille tai rajavartiolaitokselle. Maahanmuuttovirasto käsittelee hakemukset. Oleskelulupa myönnetään suojelutarpeen, tai yksilöllisen, inhimillisen tarpeen perusteella. Esimerkiksi sotatila turvapaikanhakijan kotimaassa ei ole riittävä peruste oleskeluluvan automaattiselle myöntämiselle.

Ryhmäkodin johtaja Maija Koukan mielestä maahanmuuttajanuorilla, kuten Jamshid Hoseinilla, on hyvät mahdollisuudet sopeutua osaksi suomalaista yhteiskuntaa opiskelun ja työnteon kautta.

Nuoret viipyvät Ryhmäkodissa keskimäärin vuoden verran. He elävät solunomaisissa huoneissa, pesevät itse omat pyykkinsä ja osallistuvat joka lauantai talon siivoukseen. Arjen kivijalka on kuitenkin opiskelu. Peruskouluikäiset, eli alle 16-vuotiaat pääsevät peruskoulun valmistavalle luokalle. Muut opiskelevat suomen kieltä joko Turun kristillisessä opistossa tai Turun iltalukion vieraskielisten nuorten opetuksessa. Maija Koukan mukaan talon nuoret ovat hyvin opiskelumyönteisiä ja työhalukkaita, vaikka etenkin työnsaanti on turvapaikanhakijoille vaikeaa.

"Raskainta nuorille on se, että toisinaan he joutuvat odottamaan vuodenkin oleskelulupapäätöstä ja ehtivät ystäväysty, oppia kielen ja kotiutua Suomeen. Kielteinen päätös riistää heiltä hetkessä täällä saavutetun hyvän elämän", harmittelee Koukka.

Vaikka perheenyhdistäminen puhuttaa suomalaisia, ei kaikilla nuorilla ole kontaktia lähiomaisiinsa. He ovat myös saattaneet jäädä orvoiksi, kuten Jamshid

Hoseini, ja joutuvat tekemään vaihtoehtoisen ja toisinaan vaarallisen turvapaikanhakumatkansa yksin.

Turvapaikanhakijat saapuvat Eurooppaan pääosin salakuljettajien mukana. Monet nuorista ovat työskennelleet lapsista asti ja kykenevät itse kustantamaan salakuljetuksen. Toisinaan vanhemmat tai suku lähettävät yhteisin varoin perheenjäsenen toiseen maahan. Kaksivuotisen pakomatkansa aikana Jamshid on matkannut autolla Iranista Turkkiin, josta edelleen veneellä Kreikkaan ja jälleen 50-tuntisen matkan pakettiautossa Kreikasta Tanskaan.

Monissa EU-maissa kielteisen oleskelulupapäätöksen saaneita kehoitetaan vain poistumaan maasta, jolloin hakija saattaa jäädä oman onnensa nojaan. Näin turvapaikanhakijat ajautuvat etsimään pysyvää asuinpaikkaa useista Euroopan maista. Jamshid viipyi Kreikassa puolitoista vuotta asuen ja työskennellen laajan afgaanimaahanmuuttajayhteisön suojissa. Kun Kreikan viranomaiset saivat Jamshidin kiinni ja lyhyen pidätyksen jälkeen määräisivät hänet maastakarkotettavaksi, matkusti Jamshid Tanskan kautta Suomeen.

Turussa 17-vuotias Jamshid on päässyt ensimmäisen kerran elämässään koulunpenkille, vaikka osaa ennestään lukea ja kirjoittaa. "Ystäväni Iranissa opetti minua iltaisin kotona", kertoo Jamshid, joka on työskennellyt 8-vuotiaasta lähtien esimerkiksi rakennustyömaille. Tällä hetkellä hän harjoittelee suomen kieltä päästäkseen ennen pitkää peruskouluun ja sieltä lukioon. Jos pysyvä oleskelulupa myönnetään, määrätietoinen Jamshid aikoo myös pyrkiä opiskelemaan unelma-ammattiaan.

"Haluaisin lentäjäksi. Uskon, että jos oikein kovasti yritän, voin saavuttaa tavoitteeni", kertoo Jamshid sujuvalla suomenkielellään ja hymyilee valloittavasti.

Pekka Lintusaari

Jamshid ystävineen vastaanottokeskuksessa.

TURKULAISTEN KEHITYSYHTEISTYÖTIIETÄMYS TESTISSÄ

Kehytoiminnassa vilisee lukuja, prosentteja ja kansalaisuuksia. Testasimme turkulaisten kehytietoja kirpeässä pakkassäässä.

Kysymykset

1. Mikä on EU:n ainut alkuperäiskansa? (*Saamelaiset*)
2. Kuinka suuri on Suomen pakolaissiintiö? (750)
3. Kuinka monta prosenttia BKT:sta Suomi antaa kehitysapua? (*vuonna 2008 kehitysapu oli 0,44 % BKT:sta*)

Pekka Lintusaari

Anna Maniscalco, 17 v.

1. Emmä tiedä, Saksa?
2. 1000
3. Oisko 15%? Ei se ehkä ihan niin paljoa. 10 %?

Eija Keihäs, 52 v.

1. En osaa sanoa
2. Aika paljonhan niitä, on varsinkin pääkaupunkiseudulla. 20 000.
3. 5%

Henri Joutsimies, 18 v.

1. Hankala mennä sanoo, Suomi?
2. Pari sataa
3. 20 %

Markku Hinkkunen, 75 v.

1. Onpas outo kysymys, oisko Ranska?
2. Taitaa olla 6000.
3. 3 %

Heli Kurttila, 32 v.

1. Emmä osaa näin äkkiseltään sanoa. Ei tuu mitään mieleen.
2. 800
3. Aika pieni se loppujen lopuksi on, 3-5%?

puheenvuoro

Anja Toivonen

Marja Matilainen on turkulainen psykologi, joka rakastaa ystäviä, projekteja ja hetkiä.

BARRIKADEILLE PORTAITA POISTAMAAN

Opiskeluaikana 1970-luvulla olin mukana marssimassa opintotuen parantamiseksi. Nyt haluan rullata mukana, kun kaupunkia yritetään muuttaa esteettömäksi. Näkökulmani on liikuntarajoitteisen, pyörätuolilla kulkevan ihmisen.

Esteettömyydellä, saavutettavuudella, tarkoitetaan liikkumisen näkökulmasta sitä, että eri tavoin liikkuvilla on itsenäinen ja tasaveroinen pääsy haluamiinsa paikkoihin. Yliopiston vanhoissa rakennuksissa on portaita ja muita esteitä, samoin kaupungin kaduilla ja taloissa. Hämmästyttävän paljon esteitä on myös uusissa rakennuksissa, vaikka rakennusmääräysten pitäisi ottaa huomioon myös esteettömyys. Suurimmat ongelmat esteiden poistamiselle ovat asenteissa ja ymmärtämättömyydessä. Viikko pyörätuolissa olisi oivallinen extreme-kokemus kenelle tahansa. Rahan puutetta syytetään aina ja kaikesta. Kalliimpaa luonnollisesti on muuttaa vanhaa kuin rakentaa esteetöntä uutta. Esteettömyydestä ei ole haittaa kenellekään, päinvastoin siitä hyötyvät pyörätuolilla liikkuvien lisäksi mm. lastenvaunujen ja painavien kantamusten kanssa kulkevat sekä rollaattoriin tukeutuvat.

Minulle invataksin kuljettajat ovat elämän suola. Ajavat ovelta ovelle ja raahaavat minut tuoleineni ylös ja alas portaat kuin portaat.

Tavoitteena on kuitenkin itsenäinen pääsy. Hankaluuksia tuottavat mm. kynnykset, portaat, liian jyrkät luiskat, pikkuruiset hissit ja vessat.

Minusta on tullut vessaneurootikko. Kun muut soittavat ravintolaan varatakseen pöydän, minä soitan kysyäkseeni, onko heillä pientä huonetta, jonka ovenkarmit ovat kyllin kaukana toisistaan. Puhelimen toisessa päässä ääni vastaa kyllä tai ei – tai lupaa käydä mittaamassa ja soittaa takaisin. Tai kertoo, että heillä ei ole, mutta keittiön, viereisen ravintolan käytävän, parkkihallin ja sen takana olevan hissien kautta pääsen invavessaan. Koettu on. Tämä meno-paluu vie kotvan ajan illasta ystävien seurassa. Tai istuessani ravintolassa näen, kun vessan oveen kiinnitetään lappua: epäkunnossa. Ystävällinen Slovakiasta tullut tarjoilija lupaa viedä minut portaita pitkin yläkerran vessaan. Vedettyään minua pitkiä rappuja vähän matkaa hän sanoo: "Älä pelkää, olen työskennellyt rakennusmiehenä kotimaassani". Luotan häneen, mutta silti pieni väärä liike voi pudottaa meidät kummatkin. Yläkerrassa huomaa, että siellä olevaan vessaan pyörätuoli ei mahdukaan...

Työ esteettömyyden puolesta jatkuu. Samoin taistelu opintotuen parantamiseksi. Tie on pitkä, mutta luovuttaa ei pidä.

MONITAIDEFESTIVAALIT

Maailma kylässä -festivaali 23.-25.5.2009
Monikulttuurisen tapahtuman 10. juhluvuosi Kaisaniemen puistossa ja Rautatietorilla Helsingissä. Monipuolista musiikkia, taidetta, sirkusta ja tanssia eri puolilta maailmaa. Luvassa myös asiaohjelmaa, keskusteluja ja oheistapahtumia.

Jutajaiset folklorefestivaali 24.-28.6.2009
Pohjoisen kulttuuri sykkii Lapin yöttömässä yössä. Festivaali tuo estradille perinteistä ja uutta ohjelmistoa, koulutusta, tähtiä, lappilaisia taiteilijoita, saamelaiskulttuurin edustajia ja kansainvälisiä vieraita.

Pax 2009 27.-28.6.2009
Rauhanpuolustajien viikonloppufestivaali Helsingissä. Laaja-alainen musiikki- ja kulttuuriohjelma.

Faces Etnofestival 31.7.-2.8.2009
Faces on monikulttuurinen kesäfestivaali Billnäsin idyllisissä maisemissa. Luvassa musiikkia, taidetta, teatteria, runoutta, elokuvaa, workshoppeja, lasten festivaali-ohjelmaa, keskustelua, tanssia, hyvää ruokaa maailman keittiöistä ja iloisia ihmisiä.

Helsingin juhlat 14.-30.8.
Suomen suurin monitaidefestivaali. Elämyksiä klassisesta maailmanmusiikkiin ja poppiin, teatterista nykytanssiin ja kuvataiteesta elokuvaan.

MUSIIKKI

Ouvrison 2009 finaali 25.4.2009
Kulttuurikeskus Caisan järjestämä Ouvrison laulukilpailu huipentuu lauantaina 25.4. Finlandia-talolla järjestettävään finaaliin.

Turku Soundcheck Hip-hop- ja Reggae-festivaali 5.-6.6.2009
Turun Klubin kolme kerrosta sekä ravintolalaiva Katarina on valjastettu kesän kuumimmalle bassonjytkeelle.

April jazz Espoo 22.-26.4.2009
Pääkaupunkiseudun merkittävin vuosittainen jazzfestivaali. Luvassa sekä kansainvälisiä että kotimaisia jazzin, bluesin, latinon, etnon ym. tähtiä.

Haapavesi Folk 22.-28.6.2009
Monipuolinen kansainvälinen festivaali, joka tarjoilee kansanmusiikin lisäksi jazzia, teatteria, rockia ja viihdemusiikkia.

Kaustinen Folk Music Festival 11.-19.7.2009
Pohjoismaiden suurin kansanmusiikkifestivaali. Maateemana Kiina ja maakuntateemana Karjala. Ohjelmassa kotimaisia produktioita, kansainvälisiä tanssiryhmiä, yhtyeitä ja maailmanmusiikin nimiä.

ELOKUVA

Sodankylän elokuvajuhlat 10.-14.6.2009
24. kertaa järjestettävä festivaali kokoaa Lapin yöttömään yöhön sekä kansainvälisen että kotimaisen elokuvan huipputitit.

TANSSI

Tanssivirtaa Tampereella -nykytanssifestivaali 21.-26.4.2009
Festivaali esittelee suomalaisen nykytanssin kiinnostavimmat teokset. Mukana sekä jo nimeä saaneita koreografeja että aloittelevia tekijöitä.

Kuopio tanssii ja soi 11.-17.6.2009
Merkittävän vuosittaisen tanssitaide-tapahtuman 40. juhluvuosi. Kotimaisena päävierailijana Suomen Kansallisbaletti. Ulkomaisena pääteoksena Carolyn Carlsonin Blue Lady'n uusi versio Tero Saarisen tanssimana.

Täydenkuun tanssi 21.-25.7.2009
Pyhäjärvi toimii näyttämönä nykytanssin kotimaisille ja kansainvälisille tähdille. Luvassa myös kursseja ja keskustelutilaisuuksia.

VALOKUVATAIDE

Varokaa mustalaisia! Väärinymmärryksen historiaa 11.2.-30.8.2009
Helsingin kaupunginmuseon Hakasalmen huvilassa avautuu helmikuussa Euroopan romanien vaiheista ja kulttuurista kertova vierailunäyttely "Varokaa, mustalaisia! Väärinymmärryksen historiaa". Tietoisena haastavasti nimetty näyttely etsii uutta sekä sisällöllään että ulkoasullaan ja rohkaisee kävijää tutkimaan omia pelkojaan ja ennakkoluulojaan.

Tilan jännitteet 22.1.-24.5.2009
Suomen valokuvataiteen museossa esillä Mohamed Bourouissan kuvasarja Kehätie (Périphérique). Kuvasarja on kuvattu Pariisin kehätietä ympäröivissä lähiöissä, joissa siirtolaisten mellakat pari vuotta sitten roihahivat. Tilan jännitteet -näyttelyn taiteilijoita ovat Bourouissan ohella Sini Pelkki, Sauli Sirviö sekä Carrie Schneider.

TEATTERI

Tomaatteja! Tomaatteja! Stand up -festivaali 20.-23.5.2009
Hämeenlinnassa naurattavat kansainvälisten vieraiden ja kotimaisten koomikoiden valiojoukko. Hämeenlinnan kolmipäiväinen festivaali on Tampereelta maaliskuussa startanneen kiertueen huikkea päätös.

Kuulas - Kansainvälinen lasten teatteritapahtuma 14.-17.5.2009
Kuusamkosken kesä tarjoaa nyt ainutlaatuisen tilaisuuden päästä seuraamaan mielenkiintoisia esityksiä ammatti- ja harrastajateatteritilojen esittäminä.

Nuoret mielet mielivät maailmalle. TYYn kehitysyhteistyövaliokunta elää ja muutuu toimijoidensa näköiseksi ja heidän seurassaan. Levottomat jalat tuntuvat olevan yleinen vaiva; vaihtuvuus valiokunnan sisällä on toisinaan erittäinkin tiheää. Entiset valiokuntalaiset Anna Harju ja Elina Koivula raportoivat maailmalta kuulumisistaan.

Hetkiä ja välähdyksiä Etelä-Amerikasta
Elina Koivula

Olen asunut reilun kuukauden Perun pääkaupungissa Limassa ja viettänyt viikon naapurimaassa Ecuadorissa. Opintoni Liman San Marcosin yliopistossa eivät ole vielä alkaneet, ja aika on mennyt erilaisen yhteiskunnan ja kulttuurin mukanaan tuomien ajattelutapojen, aseteiden ja arkipäivän käytänteiden opettelemiseen ja ymmärtämiseen. Kun kaikki on enemmän tai vähemmän uutta, käyttää pienempien asioiden havainnoimiseen erityisen paljon aikaa ja energiaa.

Eräs asia, jonka olen pannut merkille sekä täällä Limassa että reissullani Ecuadoriin, ovat silmiinpistävät nuoret äidit ja isät. En voi olla huomauttamatta kun lähes lapsennäköiset ja -oloiset tytöt ja pojat kiikuttavat sylissään pieniä nuyttejä samalla kun jaloissa pyörivät vanhemmat sisarukset. Erityisesti alempana yhteiskuntaluokkaan kuuluvat nuoret tekevät lapsia ja perustavat perheen hyvin nuorina. Syyt nuorena alkavaan vanhemmuuteen kietoutuvat muun muassa köyhyyteen, latinalaisamerikkalaisen kulttuurin katolilaiseen perinteeseen, puutteelliseen seksuaalikasvatukseen ja tiedonpuutteeseen.

Matkallani Ecuadorin Bañosista Quitoon istuin bussissa itseäni nuoremman äidin viereissä. Nuoren naisen pienempi lapsi nukkui äitinsä sylissä ja isovelj nuokkui puoliksi lattialla äitinsä ja veljeensä nojaten. Itselläni oli sylissä rinkani passeineen ja tavaroineen, jota en uskaltanut laittaa bussin tavaratilaan. Hetken aikaa koin typerän mutta totuudenmukaisen tunteen, kun tajusin että meillä molemmilla nuorilla naisilla oli varmasti juuri sillä hetkellä elämämme tärkeimmät asiat sylissämme.

Turun yliopiston Maantieteen laitokselle progradu-työnsä palauttanut Elina Koivula lähti helmikuussa 2009 vaihto-opiskelijaksi Peruuun, Liman San Marcosin yliopistoon. Takaisin Suomeen ei ole kiirettä; paluulippu on vielä avoin.

Elina Koivula

Päivä kääntyy illaksi Perun Piscossa.

Maistuvaa matkailua
Anna Harju

Koti-ikäväni tuoksu mustikkametsältä ja mökkisaunalta. Ikävä tuntuu viileiltä laka-noilta sekä siskon halaukselta. Se näyttää ystävien hymyiltä ja lumiselta lenkkipolulta. Koti-ikävä maistuu äidin nakkisopalta tai pinaattiletuilta jäisten puolukoiden kera.

Välillä reissaaminen maistuu puistattavia yllätyksiä sisältävältä lihalta. Toisinaan se myös näyttäytyy varpusparvena pöntöttö-mässä vessassa. Matkustelu tuntuu usein mummohieltä ylähuolen päällä ja selkään liimaantuneelta paidalta. Välillä toivot, että omistaisin metsurien suosimat isot kuulo-suojaimet, jotta voisin edes hetkeksi paeta taksien tööttäilyä, mopojen pörinää ja kaupustelijoiden maneerisia mainoslauseita.

Koti-ikävä tuntuu välillä lapselliselta. Indonesia myös muistuttaa millainen etuoikeus matkustaminen oikeastaan on. Uusi balilainen tuttavamme Sila haaveilee matkasta senään perheen luo Sulawesiin, jonne he muuttivat Indonesian siirtolaisohjelman tukemina. Oman matkan keston kertominen kojuna edessä aamusta iltaan seitsemänä päivänä viikossa seisovalle tuntuu jopa röyhkeältä.

Koti-ikävän kanssa elämisessä on kuitenkin taukoja, jolloin reissaaminen maistuu banana toastilta, matkukomppanin suukolta ja vastapuristetulta mehulta. Välillä eläminen täällä päiväntasaajan toisella puolella tuntuu viilentävältä rankkasateelta riisiterassin ympäröimässä laakossa tai illalta rannalla hyvässä seurassa. Reissatessa ajatukset kirkastuvat ja silmät voi avata samaan aikaan kun aurinko nousee ilman tarvetta raahautua luennolle.

Tätä kirjoittaessani takana ovat Uusi-Seelanti ja Bali. Edessä ovat vielä Indonesian saarista Sulawesi ja Bunaken sekä Indonesian, Malaysian ja Brunein hallitsema Borneo. Kotiin suuntaamme vappupäivänä Singaporesta.

Leikkisästi voisi sanoa, että reissaaminen on kuin vastapuristettu ananasmehu. Sitä hörppäilläessä seasta löytyy pureskelua vaativia palasia. Toisinaan voi joutukoon olla eksynyt muutama happaman makuinen öttökäkin. Silti mehusta jää hyvä jälkimaku ja pienienkin tauon jälkeen sitä haluaa taas lisää. Se on juoma, jota suosittelten kaikille. Pitää kuitenkin muistaa, että sillä on sivuvaikutus nimeltä koti-ikävä. Ja jos juomaa hörppää liian suuren annoksen, sivuvaikutukset saattavat käydä sietämättömiksi. Toivottavasti myös oma annosteluni kestää kontrollissa.

Anna Harju valmistele maailmalla progradu-työtään Turun yliopiston maantieteen laitokselle.

K E H Y V I I K O N O H J E L M A

MAANANTAI 20.4.

TIISTAI 21.4.

KESKIVIIKKO 22.4.

TORSTAI 23.4.

PERJANTAI 24.4.

MAANANTAI 27.4.

Kehylounas, Unica

Hankeinfo + kehylounas Kärenilla: SYL ja Dodo

Luentotilaisuus 10-12 Pub 3: Martin Scheinin, Umayya Abu-hanna, Marjo Heinonen

16.30-18
Brasilialainen tanssintunti Educariumin voimistelusalissa

18-20 SPR:n Pakolaisen reitti-peli + keskustelu-tilaisuus SPR:n Kuuvuoren tiloissa

18.30-20 Elokuvailta Edu 1: Invisibles
21.00 Vihreä kyläbileet Dynamossa

18.15-20 Elokuvailta Edu 1: Mensaka